

Marek ma trzydzieści lat. Pokazuje penisa dziewczynkom, które mają dziesięć lat. Markowi sprawia to przyjemność a dziewczynki są przestraszone.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - NIE

Dlaczego?

- Intymne części ciała odsłania się, gdy jest się samemu w swoim pokoju lub łazience, gdy drzwi są zamknięte
- Rodzice lub opiekunowie mogą zobaczyć twoje intymne części ciała, gdy pomagają ci się myć
- Intymne części ciała możesz pokazać lekarzowi, gdy wykonuje badanie
- Intymne części ciała możesz pokazać swojemu chłopakowi lub dziewczynie, ale tylko wtedy, gdy wyrażą na to zgodę
- Dziewczynki nie zgodziły się na oglądanie penisa Marka

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Komu wolno pokazywać intymne części ciała?
- Czy wolno pokazywać intymne części ciała komuś, kto nie chce ich zobaczyć?
- Czy dorośli mogą pokazywać intymne części ciała dzieciom?

Tomek i Marek są kolegami z warsztatów terapii zajęciowej. Tomek mówi Markowi, że jeśli nie pokaże swojego penisa koleżankom z zajęć, to go pobije.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - NIE

Dlaczego?

- Nie wolno zmuszać kogoś do pokazania swoich części intymnych
- Intymne części ciała odsłania się, gdy jest się samemu w swoim pokoju lub łazience, gdy drzwi są zamknięte
- Rodzice lub opiekunowie mogą zobaczyć twoje intymne części ciała, gdy pomagają ci się myć
- Intymne części ciała możesz pokazać lekarzowi, gdy wykonuje badanie
- Intymne części ciała możesz pokazać swojemu chłopakowi lub dziewczynie, ale tylko wtedy, gdy wyrażą na to zgodę

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Komu wolno pokazywać intymne części ciała?
- Czy wolno pokazywać intymne części ciała komuś, kto nie chce ich zobaczyć?
- Czy dorośli mogą pokazywać intymne części ciała dzieciom?
- Czy wolno zmuszać kogoś, by pokazał swoje intymne części ciała?

Tomek i Marek są kolegami z warsztatów terapii zajęciowej. Tomek mówi Markowi, że jeśli nie pokaże swojego penisa koleżankom z zajęć, to go pobije. Marek mówi Tomkowi, że nie pokaże penisa koleżankom, i że jeśli Tomek nadal będzie nalegał i mu groził, to powie o tym terapeutce.

Czy zachowanie Marka jest w porządku? - - - - - TAK

Dlaczego?

- Nie wolno zmuszać kogoś do pokazania swoich części intymnych
- Jeśli ktoś zmusza Cię do pokazania mu swoich części intymnych powinieneś odmówić i powiedzieć o tym opiekunowi.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy wolno zmuszać kogoś, by pokazał swoje intymne części ciała?
- Co powinniśmy zrobić, gdy ktoś zmusza nas do pokazania intymnych części ciała?

Ania (23 lata) i Tomek (35 lat) są mieszkańcami Domu Pomocy Społecznej. Wchodzisz do pokoju Ani i zastajesz ich w trakcie kontaktu seksualnego. Wiesz, że Ania i Tomek są parą i się kochają. Współżyją ze sobą już od jakiegoś czasu.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - NIE

Dlaczego?

- Seks jest czynnością intymną
- Czynności intymne powinno się podejmować tylko wtedy, gdy nie ma wokół innych osób i w miejscu prywatnym
- Miejszem prywatnym może być twój pokój albo łazienka, jeśli nikogo tam nie ma i pod warunkiem, że zamkniesz drzwi

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Gdzie powinno się wykonywać czynności intymne?
- Czy powinieneś zapukać wchodząc do czyjegoś prywatnego pokoju?
- Czy Ania i Tomek powinni zamknąć drzwi?

Ania (23 lata) i Tomek (35 lat) są mieszkańcami Domu Pomocy Społecznej. Wiesz, że Ania i Tomek są parą i się kochają. Często się całują i dotykają swoich miejsc intymnych, ale robią to tylko wtedy, gdy nikt ich nie widzi. W swoim pokoju, gdy zamknięte są drzwi.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - TAK

Dlaczego?

- Całowanie i dotykanie swoich miejsc intymnych jest czynnością intymną
- Czynności intymne powinno się podejmować tylko wtedy, gdy nie ma wokół innych osób i w miejscu prywatnym
- Miejszem prywatnym może być twój pokój albo łazienka, jeśli nikogo tam nie ma i pod warunkiem, że zamkniesz drzwi

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Gdzie powinno się wykonywać czynności intymne?

Trzyletnia Zosia dotyka ręką swojego krocza. Robi to często, nawet wtedy, gdy w pokoju są inne osoby.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - NIE

Dlaczego?

- Dotykanie krocza jest czynnością intymną
- Czynności intymne powinno się podejmować tylko wtedy, gdy nie ma wokół innych osób i w miejscu prywatnym
- Miejszem prywatnym może być twój pokój albo łazienka, jeśli nikogo tam nie ma i pod warunkiem, że zamkniesz drzwi

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy Zosia powinna dotykać krocze przy innych osobach?
- Jeśli Zosię swędzi krocze i chciała się w ten sposób podrapać albo jeśli dotykanie krocza było dla niej po prostu miłe, to gdzie powinna to zrobić?

Adam (56 lat) często masturbuje się w trakcie kąpieli. Jest wtedy zawsze sam i zamyka drzwi do łazienki.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - TAK

Dlaczego?

- Adam ma prawo się masturbować. To miłe. Większość ludzi lubi się masturbować.
- Masturbacja to czynność intymna a czynności intymne powinno się podejmować tylko wtedy, gdy nie ma wokół innych osób i w miejscu prywatnym. Adam zadbał o to by być samemu. Jest w łazience i zamknął do niej drzwi. To dobre miejsce na masturbację.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy, to że Adam się masturbuje jest w porządku?
- Czy Adam masturbuje się w miejscu prywatnym, bez obecności innych osób?
- Gdzie jeszcze mógłby się masturbować Adam?

Adam (56 lat) często masturbuje się w trakcie kąpieli. Zwykle nie zamyka wtedy drzwi do łazienki.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - NIE

Dlaczego?

- Adam ma prawo się masturbować. To miłe. Większość ludzi lubi się masturbować.
- Masturbacja to czynność intymna a czynności intymne powinno się podejmować tylko wtedy, gdy nie ma wokół innych osób i w miejscu prywatnym.
- Adam NIE zadbał o to by być samemu. Jest w łazience i to jest ok, ale NIE zamknął do niej drzwi. Ktoś może wejść do łazienki i zobaczyć jak Adam się masturbuje. Ludzie nie lubią widzieć jak inni się masturbują.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy, to że Adam się masturbuje jest w porządku?
- Czy Adam masturbuje się w miejscu prywatnym, bez obecności innych osób?
- Jakie znasz miejsca prywatne? Gdzie ludzie mogą robić czynności intymne, takie jak masturbacja?

Marta, uczestniczka WTZ (43 lata) używa toalety zawsze przy otwartych drzwiach.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - NIE

Dlaczego?

- Korzystanie z toalety (robiecie siku lub kupy) jest czynnością intymną
- Czynności intymne powinno się podejmować tylko wtedy, gdy nie ma wokół innych osób i w miejscu prywatnym
- Miejscem prywatnym może być twój pokój albo łazienka, jeśli nikogo tam nie ma i pod warunkiem, że zamkniesz drzwi

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Gdzie powinno się wykonywać czynności intymne?
- Czy Marta powinni zamknąć drzwi?
- Jakie znasz inne czynności intymne?

Opiekunka Arka (14 lat) zostawia otwarte drzwi od łazienki, gdy pomaga Arkowi się umyć. Inne osoby z ośrodka przechodzą obok pomieszczenia i widzą nagiego Arka.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - NIE

Dlaczego?

- Mycie się jest czynnością intymną
- Czynności intymne powinno się podejmować tylko wtedy, gdy nie ma wokół innych osób (chyba, że jest to rodzic lub opiekun, który pomaga w tej czynności) i w miejscu prywatnym

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Gdzie powinno się wykonywać czynności intymne?
- Kto zachował się niepoprawnie w tej sytuacji?
- Czy to dobrze, że opiekunka Arka nie zamknęła drzwi?
- Jakie znasz inne czynności intymne?

Krzysztof, mieszkaniec DPS będąc w pokoju telewizyjnym wkłada rękę w spodnie i zaczyna się masturbować. Obok niego siedzą na kanapie dwie inne mieszkanki domu, którym się to nie podoba i nie wiedzą co zrobić.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - NIE

Dlaczego?

- Krzysztof ma prawo się masturbować. To miłe. Większość ludzi lubi się masturbować.
- Masturbacja to czynność intymna a czynności intymne powinno się podejmować tylko wtedy, gdy nie ma wokół innych osób i w miejscu prywatnym.
- Krzysztof NIE zadbał o to by być samemu. Jest w łazience i to jest ok, ale NIE zamknął do niej drzwi. Ktoś może wejść do łazienki i zobaczyć jak Adam się masturbuje.
- Ludzie nie lubią zwykle widzieć jak inni się masturbują.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy, to że Krzysztof się masturbuje jest w porządku?
- Czy wolno się masturbować w pokoju telewizyjnym?
- Czy Krzysztof masturbuje się w miejscu prywatnym, bez obecności innych osób?
- Jakie znasz miejsca prywatne? Gdzie ludzie mogą robić czynności intymne, takie jak masturbacja?
- Czy mieszkanki chcą widzieć jak Krzysztof się masturbuje?

Kasia (16 lat) rozsyła nagie zdjęcia koleżanki (Krysi) do wszystkich uczniów w szkole. Kasia nie lubi Krysi i robi to po to by jej dopiec. Kasia mówi, że porządne dziewczyny nie robią sobie „gołych zdjęć”, więc Krysia jest sama sobie winna. Po całej sytuacji chłopak Krysi ją zostawia. Krysia jest załamana.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - NIE

Dlaczego?

- Krysia nie zgodziła się na rozesłanie do innych swoich zdjęć. Nie powinno się tak robić.
- Rozesłanie zdjęć przez Kasię do innych uczniów zraniło Krysę.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy Kasia miała prawo rozesłać do innych uczniów zdjęcia Krysi?
- Czy Krysia zgodziła się by Kasia rozesłała jej zdjęcia do innych?

Siedmioletnia Zuza w trakcie posiłku na stołówce ściąga spódniczkę i majtki.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - **NIE**

Dlaczego?

- Nie powinno się pokazywać miejsc intymnych innym osobom.
- Intymne części ciała odsłania się, gdy jest się samemu w swoim pokoju lub łazience, gdy drzwi są zamknięte
- Rodzice lub opiekunowie mogą zobaczyć twoje intymne części ciała, gdy pomagają ci się myć
- Intymne części ciała możesz pokazać lekarzowi, gdy wykonuje badanie
- Intymne części ciała możesz pokazać swojemu chłopakowi lub dziewczynie, ale tylko wtedy, gdy wyrażą na to zgodę

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Komu wolno pokazywać intymne części ciała?
- Czy wolno pokazywać intymne części ciała komuś kto nie jest bliską nam osobą?
- Czy wolno pokazywać intymne części ciała komuś, kto nie chce ich zobaczyć?

Andrzej (22 lata) i Ewa (18 lat) są parą. Od roku współżyją. Ewa zawsze, gdy ze sobą współżyją nalega, aby Andrzej założył prezerwatywę, bo to bezpieczne i odpowiedzialne zachowanie. Andrzej jednak nie lubi używać prezerwatywy i któregoś razu w trakcie stosunku z Ewą, nie pytając jej o zgodę ściąga prezerwatywę. Nie planuje powiedzieć o tym Ewie.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - **NIE**

Dlaczego?

- Adam nie zapytał Ewy czy wyraziła zgodę na ściągnięcie prezerwatywy.
- Adam wie, że Ewa chce w trakcie współżycia używać prezerwatyw.
- Kiedy współżyjemy z kimś nie możemy robić rzeczy, na które ta osoba się nie godzi.
- Zawsze trzeba zapytać drugą osobę o zgodę.
- Stosowanie prezerwatywy chroni ludzi przed chorobami przenoszonymi drogą płciową oraz niechcianą ciążą.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Kiedy możemy zrezygnować ze stosowania prezerwatywy?
- Dlaczego stosowanie prezerwatywy jest tak ważne?
- Co się może stać, kiedy para nie stosuje prezerwatywy?
- Czy Ewa zgodziła się na ściągnięcie prezerwatywy?
- Czy wolno w trakcie współżycia robić coś, na co nie zgodziła się druga osoba?

Bogdan (30 lat) i Kasia (20 lat) są od niedawna parą. Bogdan jest pierwszym chłopakiem i partnerem seksualnym Kasi. Kasia nie chciała za bardzo rozpoczynać współżycia, ale nie protestowała, bo (jak stwierdziła) pary chyba tak muszą robić. Aby przekonać Kasię do współżycia Bogdan obiecał jej małżeństwo. Zrobił to jednak tylko po to, by Kasia zgodziła się na seks. Nie zamierza spełnić tej obietnicy i wziąć ślubu z Kasią.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - NIE

Dlaczego?

- Kasia nie chciała tak naprawdę rozpoczynać współżycia.
- Zgoda Kasi nie może być uznana, nie była w pełni świadoma. Kasia zgodziła się dlatego, że czuła, iż powinna oraz dlatego, że Bogdan obiecał jej ślub.
- Bogdan okłamał Kasię. Użył podstęp, żeby nakłonić ją do współżycia.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy Kasia chciała współżyć z Bogdanem?
- Czy zgoda Kasi się liczy?
- Czy wolno okłamywać innych ludzi, żeby nakłonić ich do współżycia?
- Czy wolno obiecywać komuś ślub tylko po to, żeby chciał z nami współżyć?

Bogdan (30 lat) i Kasia (20 lat) są od niedawna parą. Bogdan jest pierwszym chłopakiem Kasi. Bogdan chciałby bardzo całować się z Kasią, ale ona chyba nie chce. Bogdan pytał Kasię, czy może ją pocałować a ona odpowiedziała, że nie wie, że raczej nie. Bogdan posłuchał Kasi i nie próbuje jej całować. Poczekaj aż Kasia będzie gotowa na całowanie.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - TAK

Dlaczego?

- Kasia nie zgodziła się na całowanie, więc Bogdan nie powinien jej całować.
- Bogdan dobrze zrobił, że nie próbuje całować Kasi, skoro ona tego nie chce.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy Kasia chciała całować się z Bogdanem?
- Czy wolno całować kogoś, gdy on tego nie chce, lub nie wie czy chce?

Magda i Krystian są parą. Oboje mają po 32 lata. Krystian ma zespół Downa. Oboje od jakiegoś czasu współżyją. Krystian nie jest gotowy na dzieci, bo nimi trzeba się dużo zajmować i wtedy nie mógłby spotykać się z kolegami. Magda natomiast bardzo chciałaby mieć z Krystianem dziecko, więc mówi mu, że skoro on ma zespół Downa, to jest bezpłodny i nie muszą używać prezerwatywy. Magda dobrze wie, że nie wszyscy mężczyźni z tym zespołem są bezpłodni. Krystian uwierzył Magdzie i teraz nie używają prezerwatywy.

Czy ta sytuacja jest w porządku? ----- NIE

Dlaczego?

- Skoro Krystian został wprowadzony w błąd, to jego zgoda na nieużywanie prezerwatywy nie jest prawdziwa.
- Magda okłamała Krystiana mówiąc, że jest bezpłodny. Użyła podstępu, żeby nakłonić go do współżycia bez prezerwatywy.
- Teraz może się okazać, że Magda zajdzie w ciążę, a Krystian przecież powiedział, że nie chce mieć dzieci.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy Krystian chce mieć dzieci?
- Czy zgoda Krystiana na nieużywanie prezerwatywy się liczy?
- Czy wolno okłamywać innych ludzi, żeby nakłonić ich do współżycia bez prezerwatywy?
- Co może się stać, jeżeli Krystian i Magda nie będą używali prezerwatyw?

Magda i Krystian są parą. Oboje mają po 32 lata. Krystian ma zespół Downa. Oboje od jakiegoś czasu współżyją. Krystian nie jest gotowy na dzieci, bo nimi trzeba się dużo zajmować i wtedy nie mógłby spotykać się z kolegami. Magda natomiast bardzo chciałaby mieć z Krystianem dziecko. Stwierdziła jednak, że skoro Krystian nie chce mieć dzieci, to będą używać prezerwatywy.

Czy ta sytuacja jest w porządku? ----- TAK

Dlaczego?

- Skoro jedno z nich nie chce dzieci, to nie powinni mieć na razie dzieci.
- Jeśli para chce uprawiać seks, ale nie chce mieć dzieci, to powinni używać prezerwatywy (lub innej antykoncepcji)

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy Krystian chce mieć dzieci?
- Czy w takim razie Magda i Krystian powinni mieć dzieci?
- Co powinni zrobić ludzie, którzy nie chcą mieć dzieci, ale chcą ze sobą współżyć?

Sławek choruje na jedną z chorób wenerycznych. W tym czasie regularnie współżyje ze swoją partnerką. Sławek nie powiedział swojej dziewczynie, że jest chory. W trakcie stosunków nie używają prezerwatywy.

Czy ta sytuacja jest w porządku? ----- NIE

Dlaczego?

- Sławek naraża swoją dziewczynę na zarażenie się chorobą weneryczną.
- Gdyby dziewczyna Sławka wiedziała, że jest chory prawdopodobnie nie zgodziłaby się na nieużywanie prezerwatywy.
- Sławek okłamuje swoją dziewczynę, nie mówiąc jej, że jest chory.
- Jeżeli, któraś osób choruje na choroby przenoszone drogą płciową, zawsze trzeba stosować prezerwatywy lub powstrzymać się na czas leczenia od współżycia.
- Stosowanie prezerwatywy chroni ludzi przed chorobami przenoszonymi drogą płciową oraz niechcianą ciążą.
- Nie wolno ukrywać przed swoim partnerem seksualnym, że choruje się na chorobę przenoszoną drogą płciową.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Kiedy możemy zrezygnować ze stosowania prezerwatywy?
- Dlaczego stosowanie prezerwatywy jest tak ważne?
- Co się może stać, kiedy para nie stosuje prezerwatywy?
- Czy dziewczyna Sławka zgodziłaby się z nim współżyć bez prezerwatywy, gdyby wiedziała, że jest chory?
- Czy wolno ukrywać przed swoją dziewczyną/chłopakiem, że choruje się na chorobę weneryczną?

Andrzej i Marta poznali się na WTZ. Od miesiąca są parą. Andrzej lubi i często dotyka piersi Marty. Marta za bardzo za tym nie przepada, krzywi się i wycofuje, gdy Andrzej dotyka jej piersi. Nie powiedziała jednak nic Andrzejowi, bo uważa, że skoro są parą, to Andrzej ma prawo dotykać jej piersi.

Czy ta sytuacja jest w porządku? ----- NIE

Dlaczego?

- Marta nie lubi, gdy Andrzej dotyka jej piersi.
- Andrzej nie zapytał Marty o zgodę na dotknięcie jej piersi.
- Andrzej widzi, że Marta unika dotykania piersi, ale nadal to robi.
- Zawsze, gdy chcemy jakiejś czynności seksualnej powinniśmy zapytać drugą osobę o zgodę na nią.
- Gdy chcemy kogoś pocałować, dotykać jego miejsc intymnych lub współżyć powinniśmy się upewnić, że ta osoba też tego chce.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy Marta chce by Andrzej dotykał jej piersi?
- Czy to, że Marta nie powiedziała Andrzejowi, że nie chce by dotykał jej piersi oznacza, że zgodziła się na ich dotykanie?
- Czy wolno dotykać, całować innych ludzi lub współżyć z nimi, gdy oni tego nie lubią lub nie chcą?
- Co powinna zrobić Marta, gdy Andrzej dotykał jej piersi a ona nie chciała tego?

Andrzej i Marta poznali się na WTZ. Od miesiąca są parą. Andrzej lubi i często dotyka piersi Marty. Marta za tym nie przepada, krzywi się i wycofuje, gdy Andrzej dotyka jej piersi. Andrzej zauważył to i zapytał, czy może dotykać piersi Marty. Marta odpowiedziała, że wolalaby, żeby ich nie dotykał. Od tego czasu Andrzej przestał dotykać piersi Marty.

Czy Andrzej dobrze zrobił? ----- TAK

Dlaczego?

- Marta nie lubi, gdy Andrzej dotyka jej piersi.
- Andrzej dobrze zrobił, że zapytał Martę o zgodę na dotykanie piersi.
- Zawsze, gdy chcemy jakiejś czynności seksualnej powinniśmy zapytać drugą osobę o zgodę na nią.
- Gdy chcemy kogoś pocałować, dotykać jego miejsc intymnych lub współżyć powinniśmy się upewnić, że ta osoba też tego chce.
- Jeśli ktoś nie chce by go dotykać, nie powinniśmy tego robić.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy Marta chce by Andrzej dotykał jej piersi?
- Czy wolno dotykać, całować innych ludzi lub współżyć z nimi, gdy oni tego nie lubią lub nie chcą?

Marta i Zuza spotykają się od miesiąca. Jeszcze dużo eksperymentują i poznają się nawzajem. Na początku, gdy zaczęły mieć seks, Zuza nie chciała mieć seksu oralnego, sygnalizowała to jasno Marcie. Podczas jednego z wieczorów Zuza wyraziła zgodę na seks oralny, obydwu dziewczynom sprawiło to dużo przyjemności. Po tym wieczorze Marta inicjuje seks oralny za każdym razem, wychodzi to już naturalnie. Marta nigdy więcej nie zapytała Zuzy o zgodę na seks oralny. Zuza nigdy więcej nie powiedziała, że nie chce seksu oralnego, choć nadal za nim nie przepada. Nie wie, jak to powiedzieć Marcie. Nie chce jej urazić. Zuza czuje się trochę „zapędzona w kozi róg”.

Czy ta sytuacja jest w porządku? ----- NIE

Dlaczego?

- Zuza nadal nie lubi seksu oralnego.
- Zuza tylko raz zgodziła się na seks oralny, potem nie było jej zgody.
- Jednokrotna zgoda na seks oralny nie oznacza, że wyraziło się zgodę już na zawsze.
- Zawsze, gdy chcemy jakiejś czynności seksualnej powinniśmy zapytać drugą osobę o zgodę na nią.
- Gdy chcemy kogoś pocałować, dotykać jego miejsc intymnych lub współżyć powinniśmy się upewnić, że ta osoba też tego chce. Zawsze!

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy Zuza polubiła seks oralny?
- Czy Marta później pytała Zużę o zgodę na seks oralny?
- Czy można uważać, że zgoda Zuzy na seks oralny jest na zawsze?
- Czy Marta powinna przy kolejnych kontaktach pytać Zużę o zgodę na seks oralny?
- Czy wolno dotykać, całować innych ludzi lub współżyć z nimi, gdy oni tego nie lubią lub nie chcą?
- Co powinna zrobić Zuza, gdy Marta znów zainicjuje oral?

Kasia (43 lata), mieszkanka Domu Pomocy Społecznej, często zaczepia i podszczypuje pracującego w Domu fizjoterapeutę. Mówi, że chce, aby został jej chłopakiem. Fizjoterapeuta mówił już kiedyś Kasi, że ma już dziewczynę i nie szuka nowej. Poprosił ją też, aby tego więcej nie robiła. Kasia jednak nie przestała. Fizjoterapeuta jest zestresowany tą sytuacją i z coraz większym oporem przychodzi do pracy. Zaczął unikać Kasi.

Czy ta sytuacja jest w porządku? ----- NIE

Dlaczego?

- Fizjoterapeuta nie lubi, gdy Kasia go zaczepia.
- Fizjoterapeuta prosił Kasię, by tego nie robiła.
- Zawsze, gdy chcemy jakiejś czynności seksualnej powinniśmy zapytać drugą osobę o zgodę na nią.
- Gdy chcemy kogoś pocałować, dotykać jego miejsc intymnych lub współżyć powinniśmy się upewnić, że ta osoba też tego chce.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy fizjoterapeuta lubi, gdy Kasia go zaczepia?
- Czy Kasia zapytała go o zgodę na podszczypywanie?
- Czy wolno ciągle komuś mówić, że chcemy by był naszym chłopakiem/dziewczyną, jeśli wiemy, że ta osoba tego nie chce?
- Czy wolno dotykać, całować innych ludzi, gdy oni tego nie lubią lub nie chcą?

Krzysztof (31 lat) i Adam (28 lat) są kolegami z Dziennego Ośrodka Pobytu. Adam regularnie podrywa i zaczepia Krzysztofa. Adam jest gejem a Krzysztof mu się podoba. Powiedział nawet Krzysztofowi, że chce by ten został jego chłopakiem. Krzysztofa denerwują zaczepki Adama. Krzysztof powiedział Adamowi, że nie chce tych zaczepki i że ma przestać. Adam, mimo próśb i gróźb Krzysztofa, nie przestaje.

Czy ta sytuacja jest w porządku? ----- NIE

Dlaczego?

- Krzysztof nie lubi zaczepki i propozycji Adama.
- Krzysztof powiedział Adamowi, by tego więcej nie robił.
- Zawsze, gdy chcemy jakiejś czynności seksualnej powinniśmy zapytać drugą osobę o zgodę na nią.
- Gdy chcemy kogoś pocałować, dotykać jego miejsc intymnych powinniśmy się upewnić, że ta osoba też tego chce.
- Gdy ktoś nie chce być naszym chłopakiem/dziewczyną trzeba to uszanować.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy Krzysztof lubi, gdy Adam go zaczepia?
- Czy Krzysztof chce być chłopakiem Adama?
- Czy Adam zapytał Krzysztofa o zgodę na podszczypywanie?
- Czy wolno ciągle komuś mówić, że chcemy by był naszym chłopakiem/dziewczyną, jeśli wiemy, że ta osoba tego nie chce?
- Czy wolno dotykać, całować innych ludzi, gdy oni tego nie lubią lub nie chcą?

Krzysztof (31 lat) i Adam (28 lat) są kolegami z Dziennego Ośrodka Pobytu. Adam regularnie podrywa i zaczepia Krzysztofa. Adam jest gejem a Krzysztof mu się podoba. Powiedział nawet Krzysztofowi, że chce by ten został jego chłopakiem. Krzysztofa denerwują zaczepki Adama. Krzysztof powiedział Adamowi, że nie chce tych zaczepek i że ma przestać. Adam, mimo próśb i gróźb Krzysztofa, nie przestaje. Krzysztof idzie w końcu do jednej z opiekunek i opowiada o całej sytuacji.

Czy ta sytuacja jest w porządku? ----- TAK

Dlaczego?

- Krzysztof nie lubi zaczepek i propozycji Adama.
- Krzysztof powiedział Adamowi, by tego więcej nie robił.
- Zawsze, gdy chcemy jakiejś czynności seksualnej powinniśmy zapytać drugą osobę o zgodę na nią.
- Gdy chcemy kogoś pocałować, dotykać jego miejsc intymnych powinniśmy się upewnić, że ta osoba też tego chce.
- Gdy ktoś nie chce być naszym chłopakiem/dziewczyną trzeba to uszanować.
- Gdy ktoś, mimo naszych próśb i mówienia, że nie chcemy by nas zaczepiał i dotykał, nadal to robi, powinniśmy powiedzieć to komuś dorosłemu, najlepiej rodzicom lub opiekunowi.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy Krzysztof lubi, gdy Adam go zaczepia?
- Czy Krzysztof chce być chłopakiem Adama?
- Czy Adam zapytał Krzysztofa o zgodę na podszczypywanie?
- Czy wolno ciągle komuś mówić, że chcemy by był naszym chłopakiem/dziewczyną, jeśli wiemy, że ta osoba tego nie chce?
- Czy wolno dotykać, całować innych ludzi, gdy oni tego nie lubią lub nie chcą?
- Co powinniśmy zrobić, gdy ktoś nas zaczepia i dotyka, mimo, że my tego nie chcemy?

Andrzej (17 lat) regularnie się masturbuje. Dbając o zachowania dyskrecji i prywatności, więc robi to w łazience lub swoim pokoju przy zamkniętych drzwiach. Używa jednak do masturbacji ostrych przedmiotów, robiąc sobie tym krzywdę.

Czy ta sytuacja jest w porządku? ----- NIE

Dlaczego?

- Andrzej ma prawo się masturbować. To miłe. Większość ludzi lubi się masturbować.
- Andrzej masturbuje się jednak w niewłaściwy sposób, używa ostrych przedmiotów i robi sobie krzywdę.
- Nie wolno się masturbować w taki sposób, który by nas ranił, bolał i robił nam krzywdę.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy, to że Andrzej się masturbuje jest w porządku?
- Czy Adam masturbuje się w miejscu prywatnym, bez obecności innych osób?
- Czy wolno robić sobie krzywdę podczas masturbacji, czyli masturbować się w taki sposób, że czujemy przy tym ból i np. raniemy swoje części intymne.
- Co powinien zrobić Andrzej?

Andrzej (17 lat) regularnie się masturbuje. Dbaj o zachowania dyskrecji i prywatności, więc robi to w łazience lub swoim pokoju przy zamkniętych drzwiach.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - TAK

Dlaczego?

- Andrzej ma prawo się masturbować. To miłe. Większość ludzi lubi się masturbować.
- Andrzej masturbuje się w miejscu prywatnym, gdy jest sam.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy, to że Andrzej się masturbuje jest w porządku?
- Czy Adam masturbuje się w miejscu prywatnym, bez obecności innych osób?

Grzegorz, za każdym razem jak udaje się do toalety, żeby zrobić siku lub kupę, zaczyna ściągać majtki jeszcze przed wejściem do toalety i zamknięciem drzwi.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - NIE

Dlaczego?

- Intymne części ciała odsłania się, gdy jest się samemu w swoim pokoju lub łazience, gdy drzwi są zamknięte
- Nie powinno się pokazywać miejsc intymnych innym osobom.
- Rodzice lub opiekunowie mogą zobaczyć twoje intymne części ciała, gdy pomagają ci się myć
- Intymne części ciała możesz pokazać lekarzowi, gdy wykonuje badanie
- Intymne części ciała możesz pokazać swojemu chłopakowi lub dziewczynie, ale tylko wtedy, gdy wyrażą na to zgodę

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Komu wolno pokazywać intymne części ciała?
- Gdzie wolno odsłaniać intymne części ciała
- Czy wolno pokazywać intymne części ciała komuś kto nie jest bliską nam osobą?
- Czy wolno pokazywać intymne części ciała komuś, kto nie chce ich zobaczyć?

Krzysztof często w towarzystwie innych osób dotyka swoich miejsc intymnych, drapie i poprawia ułożenie penisa.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - NIE

Dlaczego?

- Intymne części ciała dotyka się, gdy jest się samemu w swoim pokoju lub łazience, gdy drzwi są zamknięte

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy wolno dotykać intymnych części ciała w obecności innych osób?
- Kiedy i gdzie wolno dotykać intymnych części ciała?

Ania lubi się masturbować. Zawsze, gdy to robi dba o to by być sama w swoim pokoju i żeby drzwi do niego były zamknięte. Jak ma ochotę się masturbować, gdy jest w szkole – zamyka się w łazience.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - TAK

Dlaczego?

- Ania ma prawo się masturbować. To miłe. Większość ludzi lubi się masturbować.
- Ania masturbuje się w miejscu prywatnym, czyli swoim pokoju lub łazience.
- Ania masturbuje się, gdy jest sama.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy Ania masturbuje się w miejscu prywatnym?
- Czy Ania masturbuje się wyłącznie, gdy jest sama?

Kamil zawsze bardzo się denerwuje, gdy ktoś chce wejść do jego łazienki, gdy ten robi siku lub kupę. Pozwala na wejście do łazienki tylko tacie, gdy potrzebuje by tata pomógł mu się umyć. Często powtarza swoim bliskim, że nie chce, żeby wchodzili do łazienki, gdy on tam jest.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - TAK

Dlaczego?

- Ciało Kamila jest jego własnością.
- Kamil ma prawo nie chcieć, by ktoś widział, jak robi czynności intymne (siku, kupę, mycie)
- Rodzice lub opiekunowie mogą zobaczyć intymne części ciała Kamila, gdy pomagają mu się myć, ale tylko pod warunkiem, że Kamil się na to zgadza
- Kamil dobrze robi, że mówi innym, gdy nie chce by wchodzili do łazienki, gdy on z niej korzysta

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy Kamil ma prawo nie chcieć, by inni wchodzili łazienki, gdy on robi kupę lub siku?
- Co powinienś zrobić, gdy nie chcesz, by ktoś wchodził do łazienki, gdy w niej jesteś?

Magda zawsze, gdy korzysta z toalety zostawia otwarte drzwi. Inne osoby widzą wtedy jak Magda się kąpie lub robi kupę/siku.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - NIE

Dlaczego?

- Robienie kupy jest czynnością prywatną/intymną
- Czynności prywatne robi się w miejscach prywatnych, czyli w swoim pokoju lub łazience, gdy jest się samemu a drzwi są zamknięte.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy można robić kupę przy innych?
- Czy inni ludzie powinni widzieć, jak robimy kupę?
- Czy wolno robić kupę przy otwartych drzwiach?

Kuba bardzo lubi się przytulać do ludzi. Często robi to również w sklepie, na przystanku lub w szkole. Przytula się do pań nauczycielek oraz osób, których w ogóle nie zna, np. pana sprzedającego warzywa.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - NIE

Dlaczego?

- Ludzie przytulają się do najbliższej rodziny, partnera, partnerki
- Nie powinno się przytulać do obcych lub mało znanych ludzi
- Ludzie nie zawsze lubią, gdy się przytulamy do nich
- Ludzie mają prawo nie chcieć, by inni się do nich przytulali
- Jeśli chcemy się do kogoś przytulić, dobrze jest go zapytać czy możemy

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy można się przytulać do każdego?
- Czy ludzie mogą nie chcieć by do nich się przytulać?
- Do kogo można się przytulać?

Karolina stojąc ostatnio z mamą w kolejce po bilety do kina zaczęła opowiadać, że ma miesięczkę, że leci z niej krew i że chyba powinna zmienić podpaszkę. Mówi to bardzo głośno, większość osób w kolejce może usłyszeć jej rozmowę z mamą.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - NIE

Dlaczego?

- Rozmowa o miesiączce jest rozmową prywatną
- O tematach prywatnych rozmawiamy tylko z bliskimi osobami: rodzicami, dziewczyną/chłopakiem, czasem lekarzem, psychologiem (pod warunkiem, że wyrażą na to zgodę i gdy nikt inny tego nie słyszy)
- Na intymne tematy nie rozmawiamy w miejscach publicznych, np. autobusie, w sklepie, na ulicy, w kinie
- Rozmowy prywatne prowadzimy tak, by obcy nam ludzie ich nie słyszeli

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy o miesiączce można rozmawiać z każdym?
- Z kim można rozmawiać o miesiączce?
- Czy obcy ludzie powinni słyszeć, gdy rozmawiamy na tematy prywatne?
- Czy można rozmawiać na tematy prywatne głośno w miejscach publicznych (autobusie, sklepie)?

Krzysztofa ostatnio w autobusie zaczęło boleć jądro. Trochę się przestraszył i było to nieprzyjemne. Nie wiedział co zrobić, dlatego poprosił mamę, żeby się nachyliła i powiedziała jej o tym „na ucho”, tak żeby nikt inny nie usłyszał ich rozmowy.

Czy ta sytuacja jest w porządku? ----- TAK

Dlaczego?

- Rozmowa o miejscach intymnych jest rozmową prywatną
- O tematach prywatnych rozmawiamy tylko z bliskimi osobami: rodzicami, dziewczyną/chłopakiem, czasem lekarzem, psychologiem (pod warunkiem, że wyrażą na to zgodę i gdy nikt inny tego nie słyszy)
- Na intymne tematy nie rozmawiamy w miejscach publicznych, np. autobusie, w sklepie, na ulicy, w kinie, chyba że robimy to bardzo cicho
- Rozmowy prywatne prowadzimy tak, by obcy nam ludzie ich nie słyszeli

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy o miejscach intymnych można rozmawiać z każdym?
- Z kim można rozmawiać o miejscach intymnych?
- Czy obcy ludzie powinni słyszeć, gdy rozmawiamy na tematy prywatne?
- Czy można rozmawiać na tematy prywatne głośno w miejscach publicznych (autobusie, sklepie)?

Tomkowi zdarza się pytać nowo poznanych ludzi, np. znajomych rodziców, czy mają dziewczynę/chłopaka i czy uprawiają seks. Zwykle się wtedy denerwują i nie chcą z nim rozmawiać.

Czy ta sytuacja jest w porządku? ----- NIE

Dlaczego?

- Rozmowa o tym, czy ktoś ma chłopaka/dziewczynę i czy uprawia seks jest rozmową prywatną
- O tematach prywatnych rozmawiamy tylko z bliskimi osobami: rodzicami, dziewczyną/chłopakiem, czasem lekarzem, psychologiem (pod warunkiem, że wyrażą na to zgodę i gdy nikt inny tego nie słyszy)
- Ludzie nie lubią, gdy osoby nie będące ich bliskimi pytają ich o prywatne tematy

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy o tematy prywatne można pytać każdego?
- Z kim można rozmawiać na tematy prywatne?

Marta (33 lata) znalazła gdzieś ostatnio gazety pornograficzne, przedstawiające ludzi uprawiających seks. Teraz chodzi do koleżanek i im je pokazuje. Niektórym koleżankom się to podoba, ale inne się denerwują i mówią, że nie chcą, żeby im pokazywała gazety pornograficzne.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - NIE

Dlaczego?

- Oglądanie gazet pornograficznych jest czynnością intymną.
- Możemy oglądać gazety pornograficzne, gdy jesteśmy sami.
- Nie powinno się pokazywać gazet pornograficznych innym osobom, gdy one tego nie chcą

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy wolno chodzić do innych ludzi i pokazywać im gazety pornograficzne?
- Kiedy i gdzie wolno nam oglądać gazety pornograficzne?
- Jak mogą zareagować ludzie, gdy będziemy im pokazywać gazety pornograficzne?

Pewien mężczyzna (27 lat) zaczepia 10-letniego chłopca i opowiada mu o tym czym jest seks, pokazuje mu przy tym gazety pornograficzne, przedstawiające ludzi uprawiających seks. Mówi, że robi to po to żeby edukować chłopca. Chłopiec odchodzi od niego, mówiąc, że ma przestać i że powie mamie o tym.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - NIE

Dlaczego?

- Obcy dorośli nie powinni okazywać gazet pornograficznych i rozmawiać o seksie z dziećmi.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy obcy dorośli mogą zaczepiać dzieci i rozmawiać z nimi o seksie?
- Kto i kiedy może rozmawiać z dziećmi o seksie?
- Co powinieneś zrobić, gdy ktoś zmusza cię do rozmawiania o seksie, a ty tego nie chcesz?

Adrianna bardzo często podchodzi do różnych nowopoznanych ludzi i proponuje by ją dotykali. Gdy odmawiają ponawia prośbę. Robi to kilka razy pod rząd.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - NIE

Dlaczego?

- Ludzie najczęściej dotykają najbliższą rodzinę, partnera, partnerkę
- Ludzie nie lubią dotykać nowopoznanych osób
- Jeśli ktoś powiedział, że nie chce nas dotykać, to nie powinniśmy dalej tego proponować

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Jak powinniśmy zareagować, gdy ktoś na propozycję dotykania powiedział, że nie chce?
- Jeśli ktoś na propozycję dotykania nie powiedział, że nie chce, ale nas nie dotyka, to co to oznacza?

Marta (33 lata) znalazła gdzieś ostatnio gazety pornograficzne, przedstawiające ludzi uprawiających seks. Teraz chodzi do koleżanek i im je pokazuje. Niektórym koleżankom się to podoba, ale inne się denerwują i mówią, że nie chcą, żeby im pokazywała gazety pornograficzne.

Czy ta sytuacja jest w porządku? - - - - - TAK

Dlaczego?

- Marta nie lubi, gdy Andrzej dotyka jej piersi.
- Andrzej dobrze zrobił, że zapytał Martę o zgodę na dotykanie piersi.

Pytania pomocnicze do dyskusji:

- Czy Marta chce by Andrzej dotykał jej piersi?
- Czy wolno dotykać, całować innych ludzi lub współżyć z nimi, gdy oni tego nie lubią lub nie chcą?